

Thương mại điện tử: Động lực tăng trưởng và chuyển đổi số doanh nghiệp

06:44 22/11/2025

Thương mại điện tử đang là lĩnh vực tăng trưởng nhanh nhất và đóng vai trò dẫn dắt chuyển đổi số doanh nghiệp, đặc biệt là nhóm doanh nghiệp nhỏ và vừa. Đây là chia sẻ của ông Nguyễn Hữu Tuấn – Giám đốc Trung tâm Phát triển Thương mại điện tử và Công nghệ số (Bộ Công Thương) tại Diễn đàn “Phát triển kinh tế số: Cơ hội và thách thức trong Kỷ nguyên mới” vừa diễn ra tại Hà Nội.

Thương mại điện tử toàn cầu: Động lực then chốt của chuyển đổi số

Thương mại điện tử (TMĐT) đã vượt ra khỏi vai trò là một kênh bán hàng bổ sung, trở thành mô hình kinh doanh cốt lõi và mang tính chiến lược. Chính vì vậy, tại Diễn đàn, ông Tuấn đã phân tích sâu về vai trò tiên phong của TMĐT trong nền kinh tế số, coi đây là một trong những trụ cột quan trọng thúc đẩy tăng trưởng và đổi mới mô hình kinh doanh.

Ông Nguyễn Hữu Tuấn – Giám đốc Trung tâm Phát triển Thương mại điện tử và Công nghệ số - eComDX (Bộ Công Thương)

Ông Tuấn cho biết, TMĐT toàn cầu đang khẳng định vị thế là động lực chủ đạo trong chuyển đổi số ngành bán lẻ. Năm 2025, tổng doanh thu bán lẻ TMĐT dự kiến đạt 6,86 nghìn tỷ USD, duy trì tốc độ tăng trưởng ổn định 8,3%. Trong bức tranh khu vực, Châu Á tiếp tục dẫn đầu, với Trung Quốc chiếm tới 44% thị phần toàn cầu. Tuy nhiên, để thấy rõ tiềm năng của các nền kinh tế mới nổi, ông Tuấn chỉ ra rằng Đông Nam Á đang là khu vực tăng trưởng nhanh nhất thế giới, trong đó Indonesia, Việt Nam và Thái Lan là các điểm sáng lớn.

Song song với đó, đại diện Cục Thương mại điện tử và Kinh tế số (Bộ Công Thương) cũng phân tích những xu hướng nổi bật trên thị trường toàn cầu giai đoạn 2024-2025 như sự áp đảo của M-commerce (chiếm 72,9% giao dịch), sự bùng nổ của live shopping – social commerce, cùng việc ứng dụng AI tạo sinh trong tìm kiếm và tối ưu trải nghiệm mua sắm. Ngoài ra, mô hình Omnichannel, Unified Commerce, Smart Logistics và xu hướng TMĐT xanh, bền vững đang định hình lại toàn bộ thị trường trong thời gian tới.

Việt Nam: Điểm sáng về tốc độ tăng trưởng

Chia sẻ ở bối cảnh trong nước, ông Tuấn khẳng định TMĐT Việt Nam đang bùng nổ mạnh mẽ. Năm 2024, quy mô thị trường đạt 25 tỷ USD với tốc độ tăng trưởng 25%, mức cao nhất Đông Nam Á và đưa Việt Nam vào nhóm 10 quốc gia tăng trưởng nhanh nhất thế giới. Mặc dù thứ hạng về quy mô chưa vượt Indonesia (65 tỷ USD) và Thái Lan (26 tỷ USD), nhưng ông nhấn mạnh tiềm năng phát triển của Việt Nam là rất lớn. Dự kiến đến năm 2025, TMĐT Việt Nam có thể vượt 30 tỷ USD và chiếm khoảng 10% tổng mức bán lẻ hàng hóa và dịch vụ tiêu dùng.

Điều này càng thuyết phục hơn khi nhìn vào các chỉ số: chi tiêu bình quân đầu người 400 USD/năm; 55% dân số mua sắm trực tuyến; các ngành hàng tăng trưởng mạnh như FMCG (62%), gia dụng-công nghệ (41%), thời trang (39%). Đặc biệt, Việt Nam có lợi thế dân số trẻ (70% dưới 35 tuổi), tỷ lệ dùng smartphone 85%, chi phí data thấp và khả năng thích ứng nhanh với các công nghệ mới.

Toàn cảnh sự kiện

TMĐT - Trụ cột dẫn dắt chuyển đổi số doanh nghiệp nhỏ và vừa

Liên kết từ bức tranh toàn cảnh đến tác động thực tế, ông Tuấn cho biết kinh tế số (KTS) – được hiểu là các hoạt động sử dụng công nghệ số và dữ liệu số làm đầu vào – đang tăng trưởng mạnh mẽ. Quy mô KTS Việt Nam năm 2024 đạt 36 tỷ USD và dự kiến 38-40 tỷ USD năm 2025. Đáng chú ý, TMĐT được dự báo chiếm 60-70% tổng GMV của nền kinh tế số Việt Nam.

Điều này mở ra cơ hội lớn cho doanh nghiệp nhỏ và vừa (SME). Ông cho rằng sự bùng nổ của TMĐT giúp SME dễ dàng tham gia chuỗi giá trị số, vượt qua giới hạn địa lý và tiếp cận thị trường rộng lớn hơn. Đặc biệt, các SME còn được hưởng lợi từ chính sách hỗ trợ chuyển đổi số của Chính phủ và Bộ Công Thương.

Bên cạnh thị trường nội địa giàu tiềm năng (nhất là khu vực nông thôn), SME có thể khai thác Social commerce, Live commerce – trong đó Video Commerce đã chiếm tới 25% tổng GMV TMĐT khu vực – và cơ hội TMĐT xuyên biên giới nhờ các FTA mà Việt Nam tham gia.

Thách thức và giải pháp pháp lý

Tuy vậy, để mạch phân tích không chỉ tập trung vào cơ hội, ông Tuấn cũng thẳng thắn chỉ ra các hạn chế của TMĐT Việt Nam. Tỷ lệ TMĐT trong tổng bán lẻ còn thấp (10%), thanh toán tiền mặt còn phổ biến, và tình trạng hàng giả, hàng kém chất lượng vẫn là vấn đề nhức nhối. Không những thế, sự cạnh tranh giữa các nền tảng lớn như Shopee, TikTok, Lazada ngày càng khốc liệt.

Chính vì vậy, để giải quyết những khó khăn này, ông Tuấn cho rằng dự thảo Luật Thương mại điện tử đang được xây dựng là bước đi quan trọng nhằm thiết lập khung pháp lý chặt chẽ hơn. Luật sẽ quy định rõ ràng các mô hình kinh doanh mới như livestream bán hàng, nền tảng tích hợp đa dịch vụ, tiếp thị liên kết, giao kết hợp đồng tự động. Đặc biệt, dự thảo tăng trách nhiệm của các chủ thể, yêu cầu định danh xác thực bắt buộc. Các nền tảng TMĐT phải xác thực người bán, kiểm duyệt nội dung, giám sát hàng giả/hàng cấm và cung cấp dữ liệu cho cơ quan quản lý. Đồng thời, nền tảng nước ngoài sẽ phải thành lập pháp nhân hoặc ủy quyền đại diện tại Việt Nam và thực hiện ký quỹ.

Dự thảo luật cũng hướng đến phát triển TMĐT xanh, bền vững, hỗ trợ doanh nghiệp nữ chủ, startup và doanh nghiệp vùng khó khăn. Theo ông Tuấn, đây là bước hoàn thiện quan trọng để củng cố niềm tin người tiêu dùng, tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, và đưa TMĐT trở thành công cụ đắc lực cho mọi doanh nghiệp, đặc biệt là SME, trong kỷ nguyên kinh tế số.

Bên cạnh phần chia sẻ của ông Nguyễn Hữu Tuấn, đại diện Cục Thương mại điện tử và Kinh tế số, các diễn giả khác tại Diễn đàn cũng đóng góp nhiều quan điểm quan trọng, góp phần phác họa đầy đủ hơn bức tranh chuyển đổi số của Việt Nam. Ông Nguyễn Phú Tiến – Phó Vụ trưởng Vụ Kinh tế số và Xã hội số (Bộ Khoa học và Công nghệ) – nhấn mạnh vai trò then chốt của khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và các nền tảng số trong việc nâng cao năng suất, tối ưu vận hành và mở rộng không gian phát triển cho doanh nghiệp. Trong khi đó, TS. Nguyễn Đức Kiên – chuyên gia kinh tế, nguyên Tổ trưởng Tổ tư vấn kinh tế của Thủ tướng Chính phủ – tập trung phân tích vai trò của chính quyền đô thị, hạ tầng dữ liệu mở và hệ thống chính sách khuyến khích doanh nghiệp số, coi đây là những yếu tố nền tảng để hiện thực hóa mục tiêu kinh tế số chiếm 30% GRDP vào năm 2030.

Đại diện khối doanh nghiệp và hiệp hội cũng mang đến nhiều góc nhìn thực tiễn. Các ý kiến từ doanh nghiệp công nghệ, sản xuất – kinh doanh, thương mại điện tử, nông nghiệp số, logistics thông minh đến startup sáng tạo cho thấy chuyển đổi số đang diễn ra sâu rộng nhưng đòi hỏi sự đồng hành về thể chế, công nghệ và nguồn nhân lực. Từ góc độ thực hành trong thị trường, họ phản ánh rõ những cơ hội mở ra từ AI, dữ liệu lớn, điện toán đám mây, cũng như những khó khăn về chi phí, hạ tầng và kỹ năng số mà đặc biệt là doanh nghiệp vừa và nhỏ đang gặp phải.

Sự đồng thuận cao giữa các nhà quản lý, chuyên gia và cộng đồng doanh nghiệp tại Diễn đàn “Phát triển kinh tế số: Cơ hội và thách thức trong Kỷ nguyên mới” cho thấy quyết tâm chung trong việc kiến tạo một môi trường số

hiện đại, minh bạch và bền vững. Đây cũng là nền tảng để Việt Nam tự tin hướng tới mục tiêu trở thành nền kinh tế số năng động hàng đầu khu vực, nơi công nghệ số không chỉ là công cụ hỗ trợ mà trở thành trụ cột kiến tạo tương lai phát triển nhanh, bao trùm và bền vững.

Minh Anh